

VITA SANCTÆ MARINÆ (1)

VIRGINIS,

AUCTORE INCERTO.

CAPUT PRIMUM. — 393 Erat quidam sæcularis habens unicam filiam parvulam. Ipse converti cupiens, commendavit eam cuidam parenti suo, et abiit ad monasterium, quod longè erat de civitate milliaria triginta duo. Et ingressus perficiebat omne opus quod erat monasterii, ita ut abbas ejus amplius eum quam cæteros qui in monasterio erant diligeret, eo quod fidelis esset et obediens. Contigit autem, post aliquod tempus, ut recordaretur charitatis filiae suæ, et cœpit contristari atque affligi intra se. Et cum per multos dies hoc faceret, vidit eum abbas ejus tribulantem, et dixit ei: Quid habes, frater, quod sic tristis ambulas? dic mihi, et Deus qui consolatur omnes, dabit tibi auxilium. Tunc ille procidens cum lacrymis ad pedes ejus, dixit: Habeo unum filium in civitate quem reliqui parvulum, et recordatus, affligor propter eum. Et noluit indicare ei quod puella esset. Abbas vero ejus ignorans quod esset, et nolens eum amittere, quia necessarius erat monasterio, dicit ei: Si diligis eum, vadè, et adduc eum huc, et sit tecum. Et abiens adduxit eam, dicebaturque Marina. Et mutavit ei nomen, et vocavit eam Marinum. Et dedit eam ad discendas litteras intra monasterium, et erat cum ea: nullusque agnovit de fratribus quod puella esset, sed vocabant eam omnes Marinum. Et dum esset annorum quatuordecim, cœpit eam docerè pater suus viam Domini, et dicebat ei: Vide, filia, ut nullus cognoscat mysterium tuum usque in finem tuum, et sollicita sis ab insidiis diaboli, ne seducaris ab eo, et istud sanctum monasterium videatur per nos solvi, ut in conspectu Christi cum sanctis angelis ejus coronam, et non eum impiis æternam damnationem accipiamus. Et alia multa docebat eam per singulos dies de regno Dei.

CAP. II. — Dum autem facta esset annorum decem et septem, defunctus est pater ejus. Remansit vero hæc sola in cella patris sui, et ipsa observavit se in omnibus doctrinis patris sui, et erat obediens omnibus in monasterio, ita ut ab abbate suo et ab omnibus diligeretur. Habebat autem monasterium par boum et carrum, quia vicinum habebat mare, ubi erat emporium ad millia tria; et ibant monachi, et afferbant quæ necessaria erant monasterio. Una vero die dicit abbas ejus: Frater Marine, quare et tu non vadis cum fratribus et adjuvas eos? Quæ respondit: Jussisti, Pater? Erat autem in ipso emporio pandochium (2). Cœpit ergo frater Marinus frequenter pergere cum carro, et si faciebat tarde ad rever-

tendum, manebat in ipso pandochio cum cæteris monachis.

CAP. III. — Contigit autem per insidias inimici, ut pandox ille haberet filiam virginem. Ad quam ingressus miles aliquis, concubuit cum ea, et concepit puella de illo milite. Et dum cognitum fuisset a parentibus ejus, cœperunt affligere puellam, dicentes: Dic nobis de quo concepisti? Respondit eis: De illò monacho, qui dicitur frater Marinus, qui hic frequenter cum carro mansit, ipse me oppressit, et concepit. Scitum autem perrexerunt parentes ejus ad monasterium, et dicunt abbati: Ecce, domine abba, quid fecit monachus tuus Marinus? quo modo decepti filiam nostram? Dicit eis abbas: Sinite, videamus si manifesta sunt quæ dicitis. Et veniente eo dicit ei abbas ejus: Frater Marine, tu hoc scelus operatus es in filia eorum? Stans diutius cogitavit, intra se lugemiscens dixit: Peccavi, Pater, pœnitentiam ago huic peccato; ora pro me. Ad iracundiam autem commotus abbas; jussit eum contondi et affligi. Et ait: In veritate didi, quia tu qui hoc malum operatus es, non manebis in hoc monasterio. Et jactavit eam foras. Ipsa vero nunquam ulli confessa est mysterium suum, sed abiens jactavit se ante fores monasterii, et jacebat super terram in pœnitentia, affligens se tanquam 394 ipsa peccasset, et ab ingredientibus fratribus postulabat ut vel una buccella panis ei daretur. Hoc faciens per tres annos, non recessit de monasterio. Pandochis vero filia peperit filium masculum, et ablactavit, et adduxit eum mater puellæ secum, et jactavit eum ibi ante monasterium, et dicit ei: Ecce, frater Marine, quomodo nosti nutricia filium tuum. Et reliquit eum ibi, et abiit. Sancta virgo suscipiens, tanquam proprium filium, de ipsa buccella panis, quam accipiebat ab intrudentibus in monasterium; nutricabat filium alienum. Factum est hoc per alios duos annos.

CAP. IV. — Postmodum autem videntes fratres, misericordia compuncti, ingressi ad abbatem rogare creperunt ut eum reciperet in monasterium, dicentes: Abba, indulge et suscipe fratrem Marinum. Ecce quinque anni sunt, quod in pœnitentia ante januam monasterii jacet, et non recessit unquam hinc. Suscipe eum in pœnitentiam, sicut Dominus noster Jesus Christus præcepit. Vix autem coegerunt eum, et jussit eum ingredi, et vocavit eum ad se, et ait: Pater tuus fuit vir sanctus, quod tu nosti, et parvulum introduxit te in hoc sanctum monasterium,

et non est operatus quidquam mali, quod tu cogitasti, et fecisti: nec aliquis in hoc sancto monasterio. Nunc autem ingressus es cum filio tuo, quem de adulterio habes, unde oportet te poenitere. Grave enim peccatum fecisti. Et hoc tibi jubeo, ut omnes munditiās monasterii tu solus quotidie facias, et aquam ad necessaria purganda portes, et calcearium (3) omnibus per singulos dies tu perficias, omnibusque servis, in hoc enim habebis meam gratiam. Sancta vero libenti animo suscipiens, omne opus quod ei jussum perficiebat.

CAP. V. — Contigit autem eam intra paucos dies dormire in Domino. Euntes vero fratres, nuntiaverunt abbati dicentes: Frater Marinus defunctus est. Dicit eis abbas: Videte, fratres, quale peccatum fuit, ut nec meruerit poenitentiam: Sed tamen ite, lavate eum, et sepelite longe a monasterio. Et euntes, dum lavant eum, cognoverunt eum quia femina esset. Et cœperunt omnes emittere voces, et tundentes se, clamabant: Quia talis conversatio et patientia sancta inventa est in ea, cujus mysterium nullus agnovit, et sic ab eis afflicta fuisset. Et venientes cum lacrymis, dicunt abbati: Abba, veni et vide fratrem Marinum. Dicit eis: Quid est hoc? Fratres dicunt iterum: Veni et vide mirabilia Dei, et vide quid de te

agas. Ille territus perrexit, et venit ad corpus. Et levans pallium, unde coopertum erat, vidit quia mulier esset; et mox cecidit, et caput suum percussit in terram, et vociferabatur dicens: Conjurato te per Jesum Christum Dominum, ne me condemnes ante conspectum Dei eo quod afflixerim te, quia ignorans feci. Tu, domina, non dixisti mysterium tuum, et ego non cognovi in veritate sanctam conversationem tuam. Et jussit sanctum corpus ejus intra monasterium in oratorio reponi.

CAP. VI. — Eadem vero die puella illi arrepta a dæmonio venit ad monasterium, et confitebatur crimen quod admiserat, et de quo concepisset. Et in septima die repausationis ejus in Domino, ibi intra oratorium liberata est a dæmonio. Audiētes autem qui erant in ipso emporio, et vicina monasteria, mirabilia quæ facta fuerant, accipientes cruces et cereos, cum hymnis et canticis et psalmis, benedictentes Deum, venerunt in eodem monasterio, et oratorium ingressi ubi corpus ejus requiescebat, benedixerunt Deum. Ubi usque modo Christus orationibus sanctæ virginis multa facit mirabilia, ad laudem nominis sui. Qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

ROSWEYDI NOTATIO.

(1) *Martinæ.* Tres *Martinæ* in tabulis Ecclesiasticis invenio, *Alexandrinam*, *Antiochenam*, *Hispanam*, sed valde inter se confusas, ut difficile statere sit an duæ tantum, an tres fuerint: Videndum de singulis, et eas inter se comparemus, collatis auctoribus.

Marinæ nostræ, quæ *Alexandrina* est, memoria certo die consecrata invenitur in Mense 12 Februarii, ubi *Maria* primo, deinde mutato habitu *Marinus* dicitur. Nulla ejus in Monologio mentio, sed alterius *Marinæ* virg. et mart., 17 Julii, quæ Latinis *Margareta* dicitur.

Apud Latinos vereor ut certi quid statui possit. Nam valde variant tam veterata quam recentiora Martyrologia quoad diem, quoad locum, quoad martyrii lauream, ut hæc nostra *Marina*, quæ virgo tantum fuit, videatur cum alia aliqua, quæ et virgo et martyr fuit, ex nominis affinitate confusa.

Cujus varietatis et confusionis occasionem inde ortam existimo, quod sancta *Margareta* virg. et mart. *Antiochena* a Græcis *Marina* dicta sit. Inde *Beda*, *Rabanus*, et *Notkerus*, qui *Marinam* martyrem habent 18 Junii, apud *Antiochiam* sub *Olybrio* præfecto, eandem eodem loco, *Margaretæ* nomine habent 15 Julii. Et quidem *Rabanus* et *Notkerus* ibi eundem quoque præfectum *Olybrium* expriment, *Romanum* autem *Martyrologium* *Margaretam* habet 20 Julii.

Usuardus vero ex prima recensione *Molani* habet 305 18 Junii: « *Alexandriæ* passio sanctæ *Marinæ* virg. » quod in *Usuardo* ex secunda *Molani* recensione omittitur; nec ulla sit in ea editone mentio *Marinæ*, quæ *Alexandriæ* sit passa.

Sed *Molanus* tam in prima quam secunda *Usuardi* recensione, 20 Julii, non in textu *Usuardi*, sed in additionibus, *Margaretæ* diem festum ponit, de qua in annotatione ex secunda recensione dicit *Usuardum* nomine *Marinæ* habere 18 Junii, quod intellige de *Usuardo* ex prima ejus recensione; nam in secunda, ut dixi, omittitur.

Qui porro in annotationibus secunda recensione ad 20 Julii addit, fortassis incuria scriptoris 18 Junii vitiose irrepisse *Alexandriæ*. Nam *Beda*, inquit,

eo die secundum historiam habet, in *Antiochia*. Unde apparet *Molanum* utrobique *Marinam* et *Margaretam* pro eadem accepisse.

Qui rursus in additionibus ad *Usardum* tam primæ quam secundæ suæ recensione, 13 Julii, ait *Margaretam* eo die apud multos coli. Et eo die manuscriptus meus *Ushardus* dicit *Margaretam* habet, atque ita cum *Beda*, *Rabano*, *Notkero* de *Margaretæ* die consentit.

Nondum igitur *Marinæ* nostræ festum diem, excussis quatuor vetustis *Martyrologii* scriptoribus, certum apud Latinos habemus; imo ne quidem ejus memoriam.

Habetur quidem in *Adone* vulgato, 18 Junii: « In *Alexandria* sanctæ *Marinæ*, virginis et mart., et *Calbinæ*. » Sed præfixa hic est titulus a *Mosandro*, *Adonis* editore; quod id in aliis tribus *Manuscriptis*, quibus ipse usus est; non esset, præterquam in uno a *Benedictino* quodam aucto. Et certe in meis duobus vetustissimis *Manuscriptis* nulla hic *Marinæ* nostræ apud *Adonem* mentio; quare nec quod martyr dicitur, *Adoni* est imputandum, ut hic putavit *Baronius*. Imo vero quia martyr dicitur, capiendum erit de *Marina* seu *Margareta*, ut *Molanus* ad *Usardum* cepit: et pro in *Alexandria*, ponendum erit in *Antiochia*, loco cujus non rite apud *Galesinium* est, in *Achaia*.

Ita in *Manuscripto* *Adonis* nulla *Marinæ*, nulla quoque *Margaretæ* memoria. Nam quod in editione *Mosandri* *Margarita* habetur 15 Julii, ibi quoque stultula præfixa est, quod id aliis *Mss.* deesset.

Quis igitur dies *Marinæ* nostræ apud Latinos assignabitur? Habetur quidem in *Martyrologio Romano* *Baroni* 18 Junii: « *Alexandriæ* passio sanctæ *Marinæ* virginis, » quam *Baronius* ibi putat *Marinam* nostram esse. Sed quomodo illi passio convenit? cur non potius de *Marina* seu *Margareta* virgine et martyre accipiatur, ut præeunt *Beda*, *Rabanus*, *Notkerus*?

Nisi velimus tres hos *Martyrologos* *Marinam* seu *Margaretam* virg. et mart. cum *Mariua* nostra lau-

tum virg. confudisse, quandoquidem iidem rursus de A
Margareta agent 13 Julii.

Atque ita 18 Junii in Martyrologio Romano legendum erit, *Alexandriæ sanctæ Marinæ virg.*, omiſſa *passionis* voce, uti jam olim Bellinus in Martyrologio Rom. expressit. Ita quoque habet Usuardus meus manuscriptus. Nisi quis *passionem* et quod *martyr* dicitur interpretari malit, quod multa a fratribus suis religionis passa sit, uti 9 Jan. Basilissa dicitur *martyr*, quia multa passa fuit, etsi non affecta martyrio. Certe Florarium manuscriptum sanctorum, 18 Junii nostram Marinam etiam cum *passionis* voce agnoscit. Ait enim: « Alexandriæ passio sanctæ Marinæ virginis, cujus gesta habentur circa finem quinti libri de Vitis sanctorum Patrum. » Intelligit editionem primam Vitarum sanctorum Patrum; nam ibi in fine quinti libri habetur.

De Marinæ nostræ virginis translatione Venetias Martyrolog. Rom., 17 Julii: « Venetiis translatio sanctæ Marinæ virg. » quod a Baronio additum existimo Martyrologio Romano, ex Petri Aquilini catalogo Sanctorum, l. vi, cap. 108, nam in Martyrologio Romano Bellini non habetur.

Aliam Marinam virg. et mart. exhibet Martyrolog. Romanum Baronii 18 Julii: « Gallaciæ in Hispania sanctæ Marinæ virg. et mart. » quod in nullo antiquo Martyrologio reperio, nec quidem Romano Bellini, ut a Baronio ex Hispanicis scriptoribus insertum existimem Martyrologio Romano. Unde fortassis non frustra dubitant quidam, num hæc Hispanica Marina eadem sit cum alterutra Marinarum jam assignatarum, id est vel Alexandrina vel Antiochena. Refert enim Villegas in Flore sautorum Hispaniæ, parte 1, 18 Julii, quosdam esse qui hanc censeant eamdem

esse cum Marina virgine, quæ hic in Patrum Vitis occurrit. Sed cum ea virgo tantum fuerit, non etiam martyr qualis Hispana Marina existimatur, minus videtur eorum sententia probabilis.

Alios esse refert, qui hanc eamdem faciant cum Marina seu Margareta virgine et martyre quæ passa est Antiochiæ. Et quidem Molanus in annotationibus ad Usuardum, 20 Julii ex secunda recensione asserit Hispanos in lectionibus 18 Junii (*puto Julii*) habere, Marinam fuisse ex Antiochia Gallaciæ, et cum nulla Antiochia sit in Gallaciæ, non videtur improbabile Margaretam ab Hispanis coli, sed Marinæ nomine. Favet huic sententiæ, quod in eundem pene diem utriusque festum incurrat. Nam Marina seu Margareta Antiochena in Menologio ponitur 17 Julii, in Martyrologio Romano 20 Julii; Hispana autem in Martyrologio Romano 18 Julii; in Thesaurio concionat. 19 Julii.

Villegas tamen supra, et Thesaurus concionatorum Thomæ de Trugillo, tomo III, 19 Julii quædam Marinæ Hispanæ propria assignant, ut cilibanum, in quem conjecta dicitur, et fontem in quo quædam ejus interventu miracula feruntur perpetrata, quæ eruditi viri qui vicini sunt viderint quo referri debeant.

(2) *Pandochium.*] Ita Manuscripti. Coloniensis editio, *pandocium*, id est taberna. Vetus, *homo mansuens nomine pandox*. Rectum est *pandochium*, *πανδοχσιον*, taberna. Sic *pandox*, tabernarius.

(3) *Calcearium.*] Ita Coloniensis editio. Vetus, *calcurium*. Intelligit, opinor, ministerium aliorum calceos purgandi. In Ms. est *caldarium* vel *calicularium*. An igitur intelligitur ministerium caldam præparandi? vel fratrum caliculos eluendi?

VITA BEATÆ FABIOLÆ, AUCTORE DIVO HIERONYMO PRESBYTERO.

(Hujus epistolæ textum legere est Patrol. tom. XXII, col. 690.)

ROSWEYDI NOTATIO.

400 Fabiolæ.] Dies obitus ejus ignoratur, nec C
ejus in tabulis ecclesiasticis exstat memoria.

Apud nos.] Cato, oratione de Dote, apud Gellium, lib. v, cap. 23: « In adulterio uxorem tuam si deprehendisses, sine judicio impune necares: illa te, si adulterares, digito non auderet contingere, neque jus est. » Vide Cod. lib. ix, ad l. Juliam, de adulterio et stupro. Alia lex apud Christianos.

Laterani.] Erat hic Plautius Lateranus, de quo Tacitus lib. xv, et Arrianus, lib. ii, cap. 1. Ædium Laterani meminit Juvenalis sat. 10, et Julius Capitolinus in M. Antonio Philosopho: « Educatuſ est in eo loco in quo natus est, et in domo avi sui Veri juxta ædes Laterani. » Idem in Vero imper. meminit Sextilii Laterani consulis.

Suret in ordine pœnitentium.] Baronius, tom. IV, anno Christi 390, Siricii papæ 4, Valentiniani 15, Theodosii 12, imp. post narratam Theodosii imp. pœnitentiam subdit: Quam vigeret hoc tempore in Ecclesiæ severitas publicæ pœnitentiæ, a quo non liberaret excusaretve nobilitas, dignitas, neque sexus, plane declarat alio exemplo clarissimæ femine Romanæ, Fabiolæ nomine, quæ adhuc supererat Fabiorum antiquæ familiæ nobile germen. Hanc contigit ob secundas nuptias post divortium factum cum priori viro illicite contractas, hisce ferme diebus, publicam Romæ agere pœnitentiam.

Clinicum.] Infra, in Vita Paulæ, num. 5: « Quis clinicorum non ejus facultatibus sustentatus est? »

Clinicus est, *κλινη*, lectus, detinet, nec inde se præ ægritudine movere potest. Vide Onomasticon.

Peragrabat ergo insulas, et totum Etruscum mare.] Baronius, tomo V, anno Christi 390, Anastasii papæ 1, Arcadii et Honorii imp. 4. Ex quibus, inquit, plane intelligis quam brevi tempore ex Ægypti vinea plantatæ in Romano solo propagines extenderint usque ad mare, et intra mare in insulis palmites suos. Propagatos autem ad posteros etiam, qui erant in Tyrhenis maris oris et insulis, monachos; et ipsam Gorgoniam insulam, ubi unum tantum fuisse Rutilium tradit (*Rutil., lib. i Itiner.*), pluribus esse monachorum germinibus auctam, ex litteris sancti Gregorii papæ (*Greg., lib. i, epist. 48*) possumus perspicue intelligere, dum de Palmariæ et aliarum insularum monachis meminit, necnon de pluribus monasteriis in insula Gorgonia congregatis, et postea ad meliorem formam per ipsum Gregorium restitutis.

Erupisse Hunnorum examina.] Hieronymus in Chronico, anno 18 Valentis: « Gens Hunnorum Gothos vastat: qui a Romanis sine armorum depositione suscepti, per avaritiam Maximi ducis, fame ad rebellandum coacti sunt. » Vide Orosium, lib. vii, cap. 33.

Baronius, tomo V, anno Christo 395, Siricii papæ 11, Arcadii et Honorii imp. 1. Hoc anno Fabiola, inquit, clarissima femina, quæ concesserat Jerosolymam, ut ibi reliquum vitæ ageret, horum grassatione perterrita, una cum aliis navim conscendere, et in